

**สรุปโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้
เรื่อง “การวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA)”
ของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ในวันที่ ๑๕ ธันวาคม ๒๕๕๘
ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ ๘๐ พรรษาฯ กรุงเทพฯ**

เนื่องด้วยสำนักงานกิจการยุติธรรม โดยสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม ได้จัดทำโครงการประชุมเชิงปฏิบัติการเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้เรื่อง “การวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA)” ให้แก่บุคลากรของสำนักงานกิจการยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระทรวงยุติธรรม รวมทั้งแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจการวิเคราะห์ผลกระทบในการออกกฎหมาย (Regulatory Impact Assessment : RIA) ให้แก่บุคลากรของสถาบันวิจัยและพัฒนากระบวนการยุติธรรม บุคลากรแห่งสำนักงานกิจการยุติธรรมและบุคลากรที่เกี่ยวข้องในกระทรวงยุติธรรม และเพื่อเป็นเวทีแลกเปลี่ยนความรู้และประสบการณ์ที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือในการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องของบุคลากรในกระทรวงยุติธรรม

ในการประชุมได้เชิญนางเดือนเด่น นิคมบริรักษ์ ผู้เชี่ยวชาญจากสถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย (TDRI) เป็นวิทยากร โดยแบ่งเป็น ๕ หัวข้อ สรุปสาระสำคัญได้ดังนี้

หัวข้อที่ ๑ ศึกษาความเป็นมาและแนวปฏิบัติ RIA

RIA มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนากระบวนการออกกฎหมาย ไม่ใช่เพื่อประเมินบทบัญญัติแห่งกฎหมายที่ออกมาแล้ว โดยในการพัฒนากระบวนการออกกฎหมายนั้น จะต้องเพิ่มความรับผิดชอบ (accountability) ของหน่วยงานของรัฐ และต้องปรับปรุงการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนได้เสีย ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของ RIA และเมื่อมีการพัฒนากระบวนการออกกฎหมายแล้วย่อมส่งผลให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของกฎหมายทั้งในแง่ที่มีสาระครบถ้วนมากขึ้น และได้รับการยอมรับจากทุกภาคส่วนอันจะทำให้มีการต่อต้านกฎหมายน้อยลง ซึ่งการทำ RIA ในต่างประเทศนั้น ไม่ได้ทำ RIA ในกฎหมายระดับพระราชบัญญัติเนื่องจากกฎหมายระดับพระราชบัญญัติมีเนื้อหาที่เยอะมากเกินไป ไม่เหมาะสมกับการทำ RIA ซึ่งอาจพิจารณาทำได้ในกรณี ประกาศ หรือกฎกระทรวง

ขั้นตอนในการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมายอาจแบ่งออกได้เป็น ๓ ขั้นตอนคือ

๑.การประเมินความจำเป็นในการที่รัฐจะใช้อำนาจเพื่อเข้าไปแทรกแซงหรือกำกับดูแล ซึ่งจะต้องพิจารณาว่าปัญหาที่ต้องแก้ไขคืออะไร มีวิธีการในการแก้ไขอย่างไรบ้าง รวมทั้งผลประโยชน์และต้นทุนในการเข้ามามีกำกับดูแลคืออะไร

๒.การประเมินทางเลือกต่างๆ จะพิจารณาถึงโอกาสและความสำเร็จของทางเลือกต่างๆ (รวมไปถึงการไม่ดำเนินการอย่างใดด้วย) และผลได้ผลเสียของแต่ละทางเลือกว่าเป็นอย่างไร

๓.การประเมินวิธีการเข้าแทรกแซงหรือกำกับดูแล ซึ่งจะพิจารณาถึงแนวทางการเข้าแทรกแซงหรือกำกับดูแลว่าควรทำอย่างไรในระดับใด

สำหรับระยะเวลาในการทำ RIA นั้น ควรให้ความสำคัญในขั้นตอนการประเมินความจำเป็นในการเข้าไปกำกับดูแลโดยอาจใช้ระยะเวลามากที่สุด ซึ่งจะต้องมีกระบวนการรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้เสีย แล้วจึงมีการทำ RIA ก่อนจะไปสู่กระบวนการร่างกฎหมาย ซึ่งก็จะต้องมีกระบวนการรับฟังความ

ความเห็นของผู้มีส่วนได้เสียเช่นกัน แล้วจึงมีการทำ RIA อีกครั้งก่อนจะมีการออกกฎหมายดังกล่าวมาเพื่อบังคับใช้

หัวข้อที่ ๒ RIA ของประเทศในกลุ่ม OECD

ประเทศในกลุ่ม OECD ส่วนใหญ่เป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว ซึ่งมีการทำ RIA โดยใช้การตอบรายการคำถามจำนวน ๑๐ ข้อดังนี้

๑. มีการระบุปัญหาอย่างถูกต้องหรือไม่
๒. การเข้าแทรกแซงของภาครัฐเป็นการกระทำที่เหมาะสมหรือไม่
๓. การออก กฎ/ระเบียบ เป็นวิธีการที่ดีที่สุดหรือไม่
๔. การออก กฎ/ระเบียบดังกล่าว สอดคล้องกับ กฎ/ระเบียบอื่นๆหรือไม่
๕. หน่วยงานใดควรเป็นผู้ดำเนินการ
๖. ผลที่ได้จากการออก กฎ/ระเบียบ คุ่มค่าต่อต้นทุนหรือไม่
๗. การประเมินผลกระทบที่เกิดขึ้นกับผู้มีส่วนได้เสียต่างๆ มีความโปร่งใสหรือไม่ ซึ่งต้อง

พิจารณาว่ากระทบต่อใคร ในด้านใด

๘. กฎ/ระเบียบ มีความชัดเจน สอดคล้อง ครอบคลุม และ เข้าใจได้ง่ายหรือไม่
๙. ผู้มีส่วนได้เสียทั้งหมดได้มีโอกาสแสดงความคิดเห็นหรือไม่
๑๐. มีแนวทางการใช้ กฎ/ระเบียบ ให้บรรลุผลได้อย่างไร

การทำ RIA ของประเทศในกลุ่ม OECD จะมีความครอบคลุมถึง กฎหมายระดับพระราชบัญญัติและกฎหมายรอง (ปัจจุบันประเทศไทยมีกฎหมายระดับพระราชบัญญัติกว่า ๘,๐๐๐ ฉบับ และมีกฎหมายระดับรองจำนวนหลายหมื่นฉบับ) หรืออาจใช้ RIA เฉพาะกับกฎหมายที่ให้ความสำคัญ (Targeting RIA) ซึ่งในการทำ RIA นั้น เนื่องจากกฎหมายที่ทำการประเมินผลกระทบอาจมีเนื้อหาและลักษณะแตกต่างกันไป ในการกำหนดขอบเขตการประเมินผลกระทบจึงมีความแตกต่างกันไปตามลักษณะของกฎหมายที่ต้องการประเมินผลกระทบ ในส่วนของกระบวนการประเมินผลกระทบ ประเทศในกลุ่ม OECD จะให้ความสำคัญกับกระบวนการที่โปร่งใสเช่นการรับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้เสีย หรือการเปิดเผยรายงานผลการประเมินในเวปไซต์ ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญของการทำ RIA และผู้ที่รับผิดชอบในการจัดทำรายงาน RIA คือหน่วยงานที่เสนอกฎหมายเป็นผู้มีหน้าที่ในการทำรายงาน และมีหน่วยงานกลางในการตรวจสอบคุณภาพของรายงานซึ่งมักสังกัดสำนักนายกรัฐมนตรีหรือสำนักงบประมาณ

หัวข้อที่ ๓ ประสบการณ์ในการนำ RIA มาใช้ในกลุ่มประเทศเอเปกและแอฟริกา

วิทยาการได้เสนอการจัดอันดับของธนาคารโลก(World Bank) ในด้าน Doing Business ซึ่งมีความสัมพันธ์กับคุณภาพของกฎหมายของประเทศต่างๆ จำนวน ๑๒ ประเทศ คือประเทศ สิงคโปร์ (อันดับที่ ๑) ฮองกง(อันดับที่ ๒) เกาหลีใต้ (อันดับที่ ๘) มาเลเซีย(อันดับที่ ๑๒) ไต้หวัน(อันดับที่ ๑๖) ไทย(อันดับที่ ๑๘) ชิลี(อันดับที่ ๓๗) เม็กซิโก(อันดับที่ ๔๘) จีน(อันดับที่ ๕๑) เวียดนาม(อันดับที่ ๕๙) อินโดนีเซีย (อันดับที่ ๑๒๘) และฟิลิปปินส์(อันดับที่ ๑๓๘) ซึ่งปรากฏว่า ประเทศสิงคโปร์ ฮองกง มาเลเซีย ชิลี จีน อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ ไม่มีการทำ RIA แต่อย่างใด แต่ทั้งนี้ ประเทศต่างๆอาจใช้เครื่องมืออื่นนอกจาก RIA ในการพัฒนากฎหมาย เช่นประเทศสิงคโปร์มีกระบวนการรับฟังความเห็นสาธารณะในการตรากฎหมาย โดยจะมีการเผยแพร่ร่างกฎหมายบนเวปไซต์เพื่อเปิดให้ประชาชนทั่วไปได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายดังกล่าว ในส่วนประเทศเม็กซิโก เกาหลีใต้ และเวียดนาม มีการจัดทำ law review ครั้งใหญ่ในลักษณะเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และนอกจากการทำ law review แล้ว ประเทศเกาหลีใต้ยังมีการกำหนดให้กฎหมายทุกฉบับมีอายุ (Sunset clause) เพื่อทำการทบทวนกฎหมายอย่างต่อเนื่อง หากไม่มีการทบทวนกฎหมายฉบับใดแล้ว กฎหมายฉบับนั้นย่อมสิ้นผลบังคับไปโดยอัตโนมัติ

แม้ว่าสำหรับบางประเทศที่มีอันดับของ Doing Business สูงเช่น ประเทศสิงคโปร์และฮ่องกง จะไม่ได้มีการทำ RIA ก็ตาม แต่การทำ RIA จะช่วยพัฒนาคุณภาพของกฎหมายและช่วยอำนวยความสะดวกในการดำเนินธุรกิจในประเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น โดยสาเหตุที่ประเทศกำลังพัฒนาควรมีการทำ RIA นั้น เนื่องจาก

๑. มีกฎหมายที่บิดเบือนกลไกตลาดจำนวนมาก โดยการใช้อำนาจรัฐเข้าแทรกแซงกลไกตลาดมีลักษณะไม่เหมาะสม
๒. การบังคับใช้กฎหมายไม่มีประสิทธิภาพ เนื่องจากบทบัญญัติของกฎหมายไม่สอดคล้องกับสภาพความเป็นจริงของสังคม
๓. โครงสร้างและสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว
๔. หลักนิติธรรมอ่อนแอและศักยภาพของราชการมีจำกัด ทำให้ต้นทุนความเสี่ยงของภาคธุรกิจสูง

การทำ RIA นั้น ควรมีการกำหนดเป้าหมายในการนำ RIA มาใช้ให้ชัดเจน เช่น เพื่อเพิ่มอันดับใน Doing Business เพื่อการส่งเสริม SME หรือเพื่อลดอุปสรรคในการประกอบธุรกิจ เป็นต้น พร้อมทั้งให้ความสำคัญในความสำเร็จของรายงาน RIA และต้องมีหน่วยงานที่ตรวจสอบและติดตาม RIA ด้วย โดยสาเหตุที่คุณภาพของการทำ RIA ในประเทศกำลังพัฒนาอยู่ในระดับต่ำนั้น เนื่องมาจากการขาดข้อมูลสำหรับการทำ RIA การขาดผู้เชี่ยวชาญในการทำ RIA การขาดความตระหนักถึงความสำคัญในการทำ RIA การขาดกระบวนการในการกำหนดนโยบายหรือตรากฎหมายที่ให้ความสำคัญแก่ข้อมูลเชิงประจักษ์ และการขาดการมีส่วนร่วมของผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่นในประเทศแอฟริกาตะวันออก มีปัญหาจากปัจจัยทางการเมือง คือรัฐบาลไม่ได้ให้ความสำคัญสนับสนุนเนื่องจากมีปัญหาอื่นที่เร่งด่วนกว่าและ RIA ไม่ได้เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบบราชการ และในระบบการออกกฎหมาย ขาดกระบวนการในการตรากฎหมายที่ดี และขาดแรงจูงใจในการจัดทำรายงาน RIA เนื่องจากรัฐบาลมักตัดสินใจตามดุลพินิจมากกว่าข้อมูล ดังนั้นการนำ RIA มาใช้อย่างมีประสิทธิภาพจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญคือ

๑. รัฐบาลกำหนดเป้าหมายในการนำ RIA มาใช้อย่างชัดเจน
๒. RIA เป็นส่วนหนึ่งของการปฏิรูประบบราชการ
๓. มีการประสานงานและร่วมมือกับภาคธุรกิจอย่างมีประสิทธิภาพ
๔. มีหน่วยงานที่ตรวจสอบคุณภาพของ RIA ที่ได้รับการสนับสนุนจากรัฐบาล

หัวข้อที่ ๔ การประเมินต้นทุนและผลประโยชน์

การประเมินต้นทุนและผลประโยชน์นั้น ควรกำหนดขอบเขตการประเมินให้มีความชัดเจน โดยอาจเลือกผลกระทบทางนโยบายที่สำคัญเช่นการจ้างงาน การเติบโตของเศรษฐกิจ การกระจายรายได้ ฯลฯ เป็นต้น และเลือกกลุ่มผู้ที่ได้รับผลกระทบ โดยพิจารณาในเรื่องของ จำนวน ความรุนแรงของปัญหา ระยะเวลาที่ได้รับผลกระทบ หลังจากนั้นจึงเลือกวิธีการประเมินโดยเลือกตามความเหมาะสมของความสามารถของผู้ปฏิบัติและความพร้อมของข้อมูล

การประเมินต้นทุนและผลประโยชน์นั้น (Benefit-Cost Analysis) อาจประเมินในเชิงปริมาณเป็นจำนวนตัวเลข เพื่อให้สามารถนำมาเปรียบเทียบระหว่างช่วงเวลาต่างๆได้ ซึ่งหากผู้ประเมินมีข้อจำกัดในด้านทรัพยากรคืองบประมาณและบุคลากรผู้เชี่ยวชาญ อาจเลือกประเมินเฉพาะในส่วนของต้นทุนในการตรากฎหมายและทางเลือกอื่นๆ ได้ (Cost-effectiveness analysis CEA) นอกจากนั้นยังต้องกำหนดปัจจัยที่จะเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จของการใช้กฎหมาย (Multi-criteria analysis) อีกด้วย

หัวข้อที่ ๕ RIA ในประเทศไทย

ในการประเมินผลกระทบในการออกกฎหมายในประเทศไทยนั้น เดิมปรากฏอยู่ในระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการเสนอเรื่องต่อคณะรัฐมนตรี พ.ศ.๒๕๓๑ ซึ่งในการเสนอร่างกฎหมายต้องมีการตอบรายการคำถาม ๘ ข้อด้วยกันคือ ๑.ความจำเป็นในการออกกฎหมาย ๒. เหตุผลที่ต้องออกในเวลาดังกล่าว ๓. ความเกี่ยวข้องกับกฎหมายอื่นๆ ๔.ประโยชน์ในการลดขั้นตอน ประหยัดเวลา และประโยชน์อื่นๆต่อประชาชน ๕.สิทธิและหน้าที่ของผู้ที่อยู่ภายใต้บังคับของกฎหมาย ๖.มาตรการควบคุมดูแลของพนักงานเจ้าหน้าที่ ๗.ผลกระทบต่อเศรษฐกิจ เงิน และงบประมาณ ๘.การเตรียมการออกกฎหมายลูก ต่อมา ปรากฏในหนังสือสำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรีเรื่องหลักเกณฑ์และแนวทางการพิจารณา ก่อนการเสนอร่างกฎหมาย พ.ศ.๒๕๓๔ ซึ่งกำหนดให้ต้องตอบรายการคำถามเช่น โดยมีจำนวน ๔ ข้อคือ ๑.หากไม่มีกฎหมายอะไรจะเกิดขึ้นหรือมีทางเลือกอื่น ๆหรือไม่ ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนด baseline scenario ขึ้นมา ๒.มีการสร้างขั้นตอนใหม่หรือไม่ ลดได้หรือไม่ ๓.มีการขออนุญาตหรือไม่ เปลี่ยนเป็นการกำกับดูแล/ตรวจสอบภายหลังได้หรือไม่ และ ๔.มีการกำหนดเกณฑ์ในการอนุญาตที่ชัดเจนหรือไม่ ซึ่งต่อมา ในปี พ.ศ.๒๕๔๔ ได้มีการตั้งคณะกรรมการปรับปรุงกฎหมายเพื่อพัฒนาประเทศ โดยสามารถคัดกฎหมายทิ้งได้จำนวน ๔๗ ฉบับ และได้มีการกำหนดหลักเกณฑ์การตรวจสอบความจำเป็นในการร่างกฎหมายโดยใช้แบบอย่างของประเทศกลุ่ม OECD แต่ในทางปฏิบัติแล้วไม่ได้มีการประเมินอย่างจริงจัง

การทำ RIA ของประเทศไทยนั้น ไม่ครอบคลุมถึงกฎหมายลำดับรองและร่างพระราชบัญญัติที่นำเสนอโดยประชาชนซึ่งไม่ผ่านคณะรัฐมนตรี และในการจัดทำรายงานยังไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน ซึ่งจากรายงาน RIA จำนวน ๔๗ ฉบับในปี ๒๕๕๕-๒๕๕๖ พบว่ามีความยาวเฉลี่ย(รวมเอกสารแนบ) ๕ หน้า โดยไม่มีการระบุถึงปัญหาที่ต้องการแก้ไขในเชิงลึก ไม่มีการวิเคราะห์หรือนำเสนอทางเลือกอื่นในการแก้ไขปัญหา ไม่มีการวิเคราะห์ Cost-Benefit Analysis และไม่มีการอธิบายกระบวนการในการรับฟังความคิดเห็นอย่างละเอียด และจากการศึกษาต่อไปอีก พบว่าจากรายงานจำนวน ๕๕ ฉบับ มีการประเมินผลประโยชน์ในเชิงคุณภาพจำนวน ๔ ฉบับ และสรุปข้อคิดเห็นจากการประชุมจำนวน ๗ ฉบับ โดยไม่มีรายงานฉบับใดกล่าวถึงการวิเคราะห์ทางเลือกอื่น การประเมินผลกระทบเชิงปริมาณ การทำ cost-benefit และการประเมินต้นทุนในเชิงคุณภาพ

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่าประเทศไทยมีเกณฑ์ในการจัดทำ RIA ที่เป็นมาตรฐานสากล แต่คุณภาพของรายงานที่จัดทำขึ้นจริงนั้นไม่เป็นไปตามมาตรฐานดังกล่าว โดยพบว่ามีปัญหาเนื่องจากการทำรายงาน RIA มีเฉพาะในขั้นตอนที่มีร่างกฎหมายในระดับพระราชบัญญัติออกมาแล้วซึ่งไม่สอดคล้องต่อหลักในการทำรายงาน RIA และไม่ครอบคลุมถึงกฎหมายลำดับรอง และไม่สามารถประเมินผลกระทบที่เป็นรูปธรรมได้เนื่องจากกฎหมายมีเนื้อหาที่กว้างมาก นอกจากนั้นประเทศไทยยังขาดในกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียและหน่วยงานที่ตรวจสอบคุณภาพของรายงานการประเมินผลกระทบของกฎหมาย อีกทั้งผู้ร่างกฎหมายยังมองว่าการจัดทำรายงาน RIA เป็นอุปสรรคที่ทำให้กระบวนการตรากฎหมายล่าช้า การทำรายงาน RIA ของประเทศไทยจึงเป็นการทำตามรูปแบบเท่านั้น ไม่ใช่เพื่อประโยชน์ในการร่างกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

ในส่วนของการรับฟังความคิดเห็นในการจัดทำกฎหมายตามแนวทางของ OECD นั้น การรับฟังความคิดเห็นสาธารณะจะมีคู่มือโดยเป็นข้อบังคับโดยไม่มีข้อยกเว้น ให้ประชาชนทุกคนสามารถเข้าร่วมได้ ซึ่งดำเนินการก่อนที่จะมีการร่างกฎหมาย อีกทั้งข้อมูลที่ได้รับจากการเวทีแสดงความคิดเห็นจะต้องมีการบันทึก เผยแพร่ต่อสาธารณะรวมทั้งบันทึกในรายงาน RIA และหน่วยงานต้องตอบข้อคิดเห็นที่ได้รับดังกล่าวเป็นลายลักษณ์อักษรด้วย ซึ่งในการดำเนินการจะต้องมีหน่วยงานกลางเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพของการรับฟังความคิดเห็นของหน่วยงานราชการต่างๆ

ข้อเสนอแนะในปรับปรุงการจัดทำรายงาน RIA ของประเทศไทยจึงมีดังนี้

๑.ควรกำหนดให้ครอบคลุมถึงกฎหมายลำดับรอง การปรับปรุงแก้ไขกฎหมายเดิม รวมถึง ร่างกฎหมายที่เสนอโดยภาคประชาชนด้วย โดยอาจปรับปรุงพระราชบัญญัติวิธีปฏิบัติราชการทางปกครอง พ.ศ.๒๕๓๙ ในส่วนของการออกกฎ (rule making)

๒.เพิ่มกระบวนการรับฟังความคิดเห็นของประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียทั้งในระยะก่อนร่าง กฎหมาย เมื่อมีการร่างกฎหมายแล้ว และ ภายหลังการปรับปรุงร่างกฎหมายแล้ว ซึ่งในการประเมินผล กระทบ อาจเริ่มจากการกำหนดหัวข้อของการประเมินโดยง่าย และกำหนดวิธีการประเมินในรูปแบบของ แบบฟอร์มมาตรฐาน และเน้นการประเมินในเชิงคุณภาพเบื้องต้น โดยควรมีการร่างระเบียบว่าด้วยการรับฟัง ความคิดเห็นสาธารณะให้เป็นไปตามมาตรฐานสากล

๓.มีหน่วยงานกลางที่รับผิดชอบในการส่งเสริม ติดตามและตรวจสอบการประเมินผลกระทบ ของกฎหมายโดยเฉพาะ ซึ่งมีความเป็นอิสระจากฝ่ายการเมืองและมีความเชี่ยวชาญเกี่ยวกับ RIA

๔.มีการประสานงานใกล้ชิดกับภาคเอกชน/ประชาชน

นายชนาธิป ชูธนนนุรักษ์ ผู้จัดรายงานการประชุม
นางทัศนีย์ เปาอินทร์ ผู้ตรวจรายงานการประชุม